

(Kort bemærkning).

Lysholm Christensen (KRF):

Til hr. Frank Jensen må jeg sige, at jeg i hvert fald ikke bevidst har anklaget nogen for ikke have frihedsidealerne i orden. Jeg ved ikke, hvor hr. Frank Jensen har det fra. Jeg har tværtimod noteret mig med glæde, at vi har fået denne gode og åbne frihedsdebat, og jeg har ikke hørt nogen, der har anfægtet den.

Når det gælder pengene, så mener jeg egentlig, at jeg har sagt det, som hr. Frank Jensen efterlyser: at det er rimeligt, at staten yder et vist tilskud med den procentsats, som Folkeetinget kan blive enig om. Når vi ikke har beskrevet det nøjere, er det, fordi vi mener, at en tilskudslov er én ting, og den principielle lov er noget andet. Vi har ønsket at skille de ting ad, og derfor har vi blot antydnet økonomien i forslaget, som det er fremsat.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 42:

Forslag til folketingsbeslutning om opfølgning af udviklingsprogrammet for folkeskolen og skolen som lokalt kulturcenter.

Af Ole Vig Jensen (RV) m.fl.
(Fremsat 20/12 91).

Sammen med denne sag foretoges den sidste sag på dagsordenen, nemlig:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 47:

Forslag til folketingsbeslutning om et program for videreudvikling og internationalisering af folkeskolen.

Af Hanne Thanning Jacobsen (SF) m.fl.
(Fremsat 15/1 92).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Vi havde før jul en forespørgselsdebat, som mundede ud i, at der i begyndelsen af februar skal være en konference om folkeskolens prøver. Ved den lejlighed tog vi hul på skoledebatten. I dag står vi så med to forslag, og om en måneds tid vil regeringen spille ud med sit lovforslag. Skoledebatten er gået i gang, og den vil vare hele foråret og sommeren med, tror jeg.

Det er regeringens håb, at vi kan træffe beslutning om fremtidens skole så betids, at vi i sommeren 1993, i hvert fald når det gælder nogle af de hastende sager, f.eks. sprogundervisningen, kan fortælle børnene, lærerne og forældrene, hvad der er fremtidens model. Det bør man vide, før man vælger sprog med virkning fra efteråret 1993. Om vi så bliver færdige med vore drøftelser her i den tidlige sommer eller til efteråret, spiller ikke så stor rolle.

Regeringen ønsker en bred offentlig debat og ser gerne, at den strækker sig hen over sommeren og efteråret. Til gengæld er det vigtigt at få denne debat i gang, og jeg synes, det er glædeligt, at det er lykkedes. Det er vi mange der har bidraget til, og det bidrager nu også Det Radikale Venstre og SF til.

Jeg er meget langt enig i de 7 punkter, Det Radikale Venstre nævner, og jeg er forbløffende enig i meget af det, der står i SF's forslag. Hvis det fortsætter på den måde, bliver det jo den rene idyl, og så vil vi sandsynligvis kunne skabe endnu et bredt forlig omkring en vigtig uddannelsespolitisk sag. Det er naturligvis mit store ønske, at det kan lade sig gøre, for bredde er vigtig i disse sager, der involverer så mange mennesker.

Jeg vil kort gennemgå Det Radikale Venstres 7 punkter og føje et par kommentarer til. Jeg synes, det er en god idé at skabe lovhjemmel til, at kulturcenterforsøgene kan fortsætte

[Undervisnings- og forskningsministeren]

ind i fremtiden, og det kræver jo en lovhjemmel, for det betyder, at skolens ledelse i så tilfælde også skal kunne træffe beslutning om andet end det, der vedrører skolens børn.

Med hensyn til det faglige indhold er jeg enig i, at skolen skal have mulighed for at opdele stoffet i bredere fagområder. Vi har i den skitse, regeringen har sendt til høring, gruppetret fagene på en ny måde for at yde fuld anerkendelse for, at der er visse fag, der hænger lidt mere sammen end andre. Der er visse fag, der så at sige tilhører en fælles dimension.

Det skal naturligvis være muligt at samarbejde tværfagligt mellem fag, men jeg vil på den anden side advare imod, at man trækker et sådant samarbejde ned over hovedet på skolerne og lærerne. Det bliver nemlig kun godt, hvis den enkelte lærer går ind for det og har en idé med det. Men Det Radikale Venstre ønsker det jo heller ikke trukket ned over nogen, man ser det netop som en mulighed, og så vidt er jeg altså enig.

Jeg er også enig i, at vi bør forsøge at styrke de praktisk/musiske elementer i skolen, og det ville være dejligt at gøre sådanne elementer obligatoriske på alle klassetrin. Vi er lidt mere beskedne i regeringen, idet vi har sagt i vores skitse, at faget musik bør udstrækkes til endnu et klassetrin. Vi er helt åbne over for også derudover at styrke det praktisk/musiske.

Jeg synes, det er glædeligt at se, hvor mange steder det har været muligt at inddrage det, der foregår i fritiden, så det ikke står som en modsætning til skolens arbejde, men som noget, som skolens arbejde leder frem til. Det har der været gjort forsøg med under folkeskolens udviklingsprogram, og jeg har talt med elever, der har været i gang med det, og som er glade for det. Så når vi taler om det praktisk/musiske, skal vi nok også tænke på det, der foregår efter skoletid.

Skolen skal være for alle, også for de bogligt svage. Vi skal blive dygtigere til at differentiere undervisningen. Vi skal blive dygtigere til at anvende edb-teknologi, som rummer så rige muligheder for at kompensere for menneskelige svagheder på dette punkt, ligesom når det gælder andre former for handicap og skrøbeligheder. På dette brede felt er vi ikke gode nok, det er helt klart. Jeg synes ikke, der er nogen, der er kommet med de vises sten, men at der skal arbejdes med det, er så evig rigtigt.

Jeg synes i øvrigt, at hr. Ole Vig Jensen næsten er for beskeden, når han ikke gør mere ud af den omstændighed, at han selv som kulturminister jo tog nogle initiativer for de bogligt svage: efterskoler, som især sigter på bogligt svage elever, og som jo betyder et meget værdifuldt tilskud til de skoletilbud, vi havde i forvejen.

Jeg er enig i, at der skal udvikles interne prøver – det er regeringen helt indstillet på – og jeg er glad for, at Det Radikale Venstre klart slår fast, at der også skal være afsluttende prøver. Som sagt har vi den 3. februar en konference; lad os forsøge, om den kan bidrage til, at vi kommer op af skyttegravene omkring prøverne. Vi har i regeringen intet ønske om at sortere eller stemple elever ved hjælp af prøver og karakterer, men vi har et inderligt ønske om, at man i skolen som alle andre steder nøje vurderer, om man når de mål, man sætter sig, og sikrer, at der stilles krav, der er så tilpas for den enkelte elev, at de skubber eleven så langt frem, som den pågældende kan nå. Det er det, vi ønsker med det.

Jeg tror, der er ret stor enighed med hensyn til formålet; skulle vi så ikke også kunne blive enige med hensyn til midlet? Jeg beder om forståelse for, at regeringen ikke opgiver de midler, vi har, før vi er sikre på, at vi har nogle, der er bedre. Det er næsten ligesom debatten om karakterskalaen. Jeg er åben over for alle nye karakterskalaer, jeg har bare ikke hørt om en eneste, som var interessant, fordi de alle sammen ender med at have fra 10 til 13 trin. Det har de også i alle andre lande. Jeg tror, det hører med til tilværelsen, at karakterskalaer altid vil blive sådan.

Jeg er enig i, at skolebiblioteket bør udvikle sig til et informationscenter – jeg kan dog bedre lide at tale om skolebiblioteksfunktionen, for der findes jo forskellige placeringer af skoler i forhold til folkebiblioteker, og jeg har nu altid syntes, at det var et mål i sig selv at få eleverne hen på folkebiblioteket, så vidt det er muligt. Naturligvis skal der være en skolebiblioteksfunktion, men den kan etableres på flere forskellige måder. Det er også rigtigt, at ny teknologi skal indgå i det moderne skolebibliotek, og her er der heldigvis rige muligheder.

Klasselærersfunktionen er overordentlig vigtig. Den skal drøftes sammen med spørgsmålet om klassens time. Vi har alle respekt for vigtig-

[Undervisnings- og forskningsministeren]

heden af, at klasselæreren har gode muligheder for at udføre sit vigtige arbejde med klassen, og også respekt for, at det skal ske i et ægte samarbejde med klassen. Regeringen mener som bekendt ikke, det bør henlægges til et ganske bestemt sted på skemaet, og jeg har på fornemmelsen, at der også er stor forståelse for det blandt skoleeleverne; så skulle man også tro, at vi kunne blive enige om en måde, hvorpå vi får fastsat klasselærerens placering på en rimelig måde.

Jeg er enig i alt, hvad der står om forældre-samarbejdet; jeg synes, vi er kommet langt på det punkt. Jeg er ligeledes enig i det, der står om kontakt med skolens omgivelser, og også i, at vi skal have en fortsat udvikling af folkeskolen. Også når det gælder folkeskolens udvikling, gælder det jo, at historien ikke standser med os og heller ikke standser med folkeskolens udviklingsprogram.

Dermed kommer jeg naturligt over til SF's forslag, der meget logisk foreslår, at vi skal have et videreudviklingsråd for folkeskolen. Skulle vi ikke kalde det det? I den skitse, regeringen har sendt til høring, har vi jo foreslået, at det tilmed bliver lovfæstet, så der er ingen uenighed om, at vi fortsat skal have skolens parter samlet i et forum, hvor man kan behandle forslag til nydannelser og give ministeren gode råd osv.

Man kan diskutere, om der også skal pædagogiske eksperter og forskere med; her er jeg frygtelig i tvivl. Vi har valgt en lidt anden model i regeringens forslag. Jeg er meget åben over for en model, der også inddrager pædagogisk ekspertise, men måske er det klogest at lade denne ekspertise blive inddraget i underudvalg og i konkrete projekter. Vi skal jo endelig passe på, at vi ikke lader dem, der står for det praktiske, også sidde og træffe afgørelser vedrørende det indholdsmæssige. Jeg synes ganske enkelt, vi har et dilemma her, og det må vi drøfte med hinanden.

SF går et skridt videre på visse punkter end Det Radikale Venstre. Jeg må indrømme, at når der står, at man uden for skolens mure skal samarbejde i konkret og aktiv sammenhæng, så lyder det jo smukt, men jeg vil godt lige se, før jeg siger ja til det, hvad der egentlig tænkes på. Vi har i forvejen mange afbrydelser i undervisningen, og skolen er i forvejen fyldt med alternativer, der går ud over dette at sidde på

stolen og lytte og tale med læreren. Vi skal nok passe på, at vi ikke falder i aktivitetsdyrkelsens grøft.

Jeg kan godt lide overskriften »Internationalisering med danske rødder«. Den er da god. I det hele taget er det jo pragtfuldt at se SF stille et forslag med overskriften »videreudvikling og internationalisering af folkeskolen«. Der sker da heldigvis noget. Nu er vi åbenbart meget bredt blevet enige om, at der ingen modsætning er mellem, at vi har solide og stærke danske rødder, samtidig med at vi er internationale og åbne over for alt det, vi kan lære af andre lande. Fru Hanne Thanning Jacobsen vil sikkert sige, at det har SF altid ment, men det nye er jo så, at vi andre nu kan forstå, at det er det, SF mener, for det har vi ikke altid forstået.

Jeg håber, at jeg hermed har illustreret, hvorledes det er enighed mere end strid og uenighed, der kommer til at præge debatten om disse vigtige input i den danske debat, hvis jeg må bruge et engelsk ord.

Som sagt vil regeringen spille ud om en måneds tid, men skitsen har jo allerede været med til at starte debatten. Jeg håber, at også disse forslag vil blive grundigt studeret og debatteret. Det har vi et inderligt ønske om, for vi er ikke i tvivl om i regeringen, at vi er stødt på nogle problemer i vores skitse.

Det, vi glæder os sådan til, er, at når andre kommer med forslag, vil de også støde på problemer. Det vil væbne os med den fælles ydmyghed, der skal til, for at vi kan skabe et bredt flertal om fremtidens skole.

Pernille Forchhammer (S):

Jeg kan så fortsætte den gode tone. Det er ikke tradition herinde, at vi er gode til at rose hinanden på tværs af partierne, men jeg vil da godt begynde med at rose både Det Radikale Venstre og SF for de beslutningsforslag, som vi i dag har lejlighed til at debattere.

Jeg vil også gerne rose, at vi får lejlighed til at debattere dem nu. Vi synes, det er helt nødvendigt, at vi får en mulighed for at diskutere principperne for en ny folkeskolelov, før vi tager stilling til det egentlige lovforslag. Ellers kunne vi risikere, at grundlaget for et sådant lovforslag bliver forkerket og dermed kommer til at virke hæmmende for den samlede diskussion om fremtidens folkeskole.

[Pernille Forchhammer]

Fire års udviklingsprogram er ved at være slut. Vi synes, det har været fire år med spændende forsøg på at gøre folkeskolen bedre. Der har været gennemført ca. 8000 forsøg, og i tusindvis af mennesker har været involveret. I Socialdemokratiet mener vi, at det har været og er nødvendigt at afvente resultaterne af disse forsøg, sådan at vi kan få gavn af erfaringerne i arbejdet med en grundlæggende reform af folkeskoleloven. Vi er derfor glade for, at beslutningsforslag nr. B 42 slår fast, at udformningen af en ny lov om folkeskolen skal tage udgangspunkt i erfaringerne fra udviklingsprogrammet og i beslutningsforslagets principper.

Vi mener også, at principperne i Det Radikale Venstres forslag er gode. Det er et reelt forsøg på at skabe grundlaget for en skole, der tager hensyn til alle elever og også i sin undervisningsform og i sit samspil med lokalsamfundet forsøger at tage udgangspunkt i den enkelte elevs alsidige behov.

For Socialdemokratiet er det vigtigt, at det grundlæggende princip om, at folkeskolen er for alle elever, kommer mere klart frem, sådan at det ikke blot er noget, der har indflydelse på udbudet af specialundervisning, men også er et princip, der sikrer, at undervisningsformen ikke sorterer eleverne, at bedømmelsesmetoderne ikke sorterer eller stempler eleverne, og at indhold og organisering af undervisning er sammenlignelig, så man fortsat kan tale om én folkeskoleuddannelse, hvad enten den er taget i København eller i Århus.

Vi mener f.eks., det vil være et problem, hvis nogle skoler begynder med fremmedsprogsundervisning før andre, eller hvis nogle elever har markant flere timer end andre elever, sådan som vi kan se det i dag. Dette grundlæggende princip mener vi understøttes af punkterne i B 42. Det mest spændende punkt i De Radikales forslag er uden tvivl, at skolens undervisning foreslås samlet i bredere fagområder. Det er her, der er tale om det afgørende brud med den folkeskole, vi kender i dag. Vi mener ligesom forslagsstillerne, at det er nødvendigt med bredere fagområder, hvis folkeskolen skal formå at forholde sig til de mange nye områder, der allerede nu trænger sig på, f.eks. miljø, teknologi, EF og medier. Organiseringen i bredere fagområder har desuden den fordel, at det bliver nemmere at formidle en helhedsforståelse

af de emner, undervisningen indeholder, til eleverne, og det betyder, at det bliver nødvendigt, som forslagsstillerne også gør opmærksom på, med en mere fleksibel organisering af skoleåret, og at der så samtidig bliver mulighed for at tilrettelægge en mere spændende og appellerende undervisning, som retter sig både mod de bogligt stærke og de bogligt svage elever.

En ændring af undervisningsform, indhold og organisering vil også give mulighed for den ændring af bedømmelsessystemet, som jeg forstår at De Radikale lægger op til, nemlig en ændring, der vil sikre, at bedømmelsen bliver en naturlig del af undervisningsforløbet og samtidig tager udgangspunkt i elevens udvikling med det formål at inspirere og udvikle vedkommendes kundskaber.

Vi mener ikke, at principperne om bedømmelse eller om nye fagområder imødekommes i det lovforslag, som ministeren har haft til høring, men efter at have hørt ministerens tale er jeg meget spændt på at se, om det i højere grad imødekommes i det forslag, som bliver fremsat i Folketinget.

Vi er derfor ekstra glade for, at der bliver mulighed for at slå principperne fast i dette beslutningsforslag. Meget kunne desværre tyde på, at ministeren måske ikke forstår principperne på samme måde, som Socialdemokratiet gør, og derfor kunne der måske være brug for en yderligere præcisering under udvalgsarbejdet, sådan at der ikke opstår misforståelser, som gør, at vi kommer til at behandle et lovforslag, som er udformet på grund af misforståelse af de principper, som er skitseret i beslutningsforslaget.

Hverken De Radikale eller SF vurderer i deres beslutningsforslag resultatet af de ændringer, som vi foretog på skolebestyrelsesområdet. Ordningen har nu fungeret et par år, og det er naturligt, ligesom det også var en del af aftalen dengang, at vi skal vurdere effekten af det, vi vedtog, og tage stilling til, om der er behov for eventuelle ændringer. I De Radikales forslag er forslagsstillerne lidt inde på problemet under punktet »Forældresamarbejde«. Socialdemokratiet mener, at det er nødvendigt at styrke ikke blot det reelle demokrati i forbindelse med undervisningssituationen, som det fremgår af beslutningsforslag nr. B 42, men også det formelle demokrati, og her tænker vi

[Pernille Forchhammer]

specielt på elever og medarbejderes stemmeret til skolebestyrelserne.

Nu vil jeg så vende mig til SF's beslutningsforslag nr. B 47. Nogle af de principper, som jeg måske synes mangler i De Radikales beslutningsforslag nr. B 42, har SF forsøgt at beskrive i deres forslag til et nyt udviklingsprogram, og det drejer sig om en international vinkel på undervisningen, som rækker ud over spørgsmålet om mere fremmedsprogsundervisning, og om spørgsmålet om udvikling af kommunikationsbegrebet og styrkelsen af brugen af medier og kommunikation i undervisningen i det hele taget. Begge punkter mener vi er utrolig væsentlige for en folkeskole, der skal kunne imødekomme fremtidens udfordringer.

Jeg er enig med SF i, at det er områder, der ikke har været undersøgt tilstrækkeligt i forbindelse med det nuværende udviklingsprogram, men jeg mener til gengæld ikke, at vi skal afvente endnu et udviklingsprogram i 1996, før vi tager beslutning om disse vigtige områder, som skal ligge til grund for folkeskolen frem i det næste årtusinde.

Ideen om at fortsætte udvikling af folkeskolen er god, den støtter vi, og jeg synes heller ikke, det gør noget, at man som SF prioriterer, hvad det er for udviklingsområder, som vi vil give penge til, og jeg mener, at SF har ramt plet, men om beslutningsforslag nr. B 47 er den model, som vil bære igennem i det fortsatte udviklingsarbejde, kommer til at afhænge meget af, hvordan det øvrige forløb med folkeskolen bliver.

Vi har nu to beslutningsforslag på bordet, og ministeren har bebudet, at der kommer et lovforslag fra regeringen om en lille måneds tid. Vi mener, det er et problem for processen og dermed også for resultatet af den kommende reform af folkeskolen og for principperne i både De Radikales og SF's beslutningsforslag, at evalueringsrapporterne og eventuelle andre områder ikke har været belyst i deres helhed, og at der ikke foreligger nogen helhedsanalyser af folkeskolens problemer i dag og af de udfordringer, som man skal tage op i de kommende 10-15 år. Jeg tror ikke, nogen af os er kompetente til at udvikle et nyt bedømmelsessystem eller til i detaljer at sammensætte de nye fagområder, som jeg forstår at alle de, der har haft ordet indtil nu, beskæftiger sig med, eller til at ændre principperne for undervis-

ningsorganisering, sådan som SF meget flot lægger op til det i deres forslag.

Vi mener derfor, at den bedste måde at komme videre med dette område på er at fortsætte debatten og sørge for, at folkeskolen bliver set i en helhed ved, at der nedsættes en kommission med et kommissorium, der meget ligner De Radikales beslutningsforslag, og sådan et forslag er vi faktisk på trapperne med og regner med at fremsætte i næste uge.

Til slut vil jeg godt sige, at folkeskolen er et uhyre vigtigt område for os, og at vi lægger vægt på, at den reform, som vi i de kommende år skal lave, bliver grundigt og godt forberedt, og at det bliver en vedvarende og stabil lovgivning, som bliver båret igennem af et bredt flertal. Jeg vil derfor gerne kvittere for ministerens bemærkninger om, at det er vigtigt, at det bliver så bred en debat og så bredt et beslutningsgrundlag som muligt.

Eva Møller (KF):

Folkeskolen er og har altid været en mærkesag for Det Konservative Folkeparti. Jeg er sikker på, at jeg såmænd kunne bytte partinavnet ud med et hvilket som helst partinavn blandt de partier, der er til stede i folketings salen, og at alle vil sige det samme, nemlig at det er godt for den danske folkeskole, at alle partierne opfatter det som en mærkesag.

Det Konservative Folkeparti opfatter det derfor også positivt, at der er opmærksomhed, debat og udvikling om og i folkeskolen, og på den baggrund er vi naturligvis også meget glade for indholdet i begge beslutningsforslagene. Jeg føler det lidt mærkeligt, men det er dog sket før, at jeg skal være glad og tilfreds med store dele af indholdet i et beslutningsforslag fra SF, men på den anden side har vi dog også i andre sammenhænge talt om de forenede folkepartier, så lad os gøre det endnu en gang, og som sagt er vi glade for forslagene og har til hensigt at behandle dem positivt både i dag og i det kommende udvalgsarbejde.

Med hensyn til substansen i de to forslag vil jeg begynde med det, der er fælles for dem. Der tales om udvikling og videreudvikling af folkeskolen, og jeg kan kun sige, at Det Konservative Folkeparti naturligvis som alle andre partier er for en udvikling og en videreudvikling af folkeskolen. Hvis vi på noget tidspunkt har troet, at man kunne have en folkeskole, der

[Eva Møller]

var statisk, er det da i hvert fald ikke i dette århundrede og slet ikke i det seneste tiår, hvor vi ved, at samfundet uden om os udvikler sig med en hast, så man næppe tror det muligt. Vi ved, at masser af de unge mennesker, vi uddanner i dag, skal have job, som ikke engang eksisterer, så derfor skal vi naturligvis også både udvikle og videreudvikle vores folkeskole.

Skolen er en del af lokalsamfundet. Det understreges i begge beslutningsforslagene, og vi ser det også jævnlige. Hver gang en kommunalbestyrelse taler om nedlæggelse af en skole, rejser der sig en folkelig debat, som ikke bare omfatter forældrene til børnene i skolen, men netop hele lokalsamfundet. Vi ønsker fortsat, at det skal være således, og vi ser det gerne udbygget med, at andre kan bruge folkeskolens lokaler, når skolen ikke selv bruger dem, at voksne mennesker kan deltage i folkeskolens undervisning i et vist begrænset omfang og gennem en kontakt til erhvervslivet, men også til alt andet liv – jeg ved ikke, om man kan kalde det det kulturelle liv, eller hvordan man ellers skal betegne det liv, der ligger uden for skolen, og som ikke er erhvervsliv – men vi ønsker kontakten til det omgivende samfund styrket.

Der tales i begge beslutningsforslag om en videreudvikling af skolebiblioteket, så det bliver et viden- og informationscenter og et værksted, så også de nye medier inddrages og benyttes, og på dette felt kan Det Konservative Folkeparti også give sin fulde tilslutning. Jeg vil gerne sige, at for os er det i hvert fald også vigtigt, at informationer om dagens debat måske kunne formidles på den måde, og jeg tænker her bestemt ikke specielt på de elektroniske medier, for dem tror jeg nok flertallet af dagens skoleungdom er fuldt fortrolige med, men måske nok så meget på brug af aviser i den daglige undervisning for derved at give eleverne en fornemmelse af den alsidighed, der er, og de forskellige måder, man kan belyse den samme sag på; det kunne måske også blive en del af det arbejde, vi ser på her.

Klasselærerfunktionen er måske et af den danske folkeskoles bedste særpræg, og den ønsker vi styrket på alle de måder, vi overhovedet kan finde på, og vi er med på alt, hvad der kan gøres i den retning, og vi ser altså også gerne, at klasselæreren bliver ansvarlig for klassens samlede undervisning.

Forældresamarbejdet ønsker vi ligeledes styrket i lyset af, at børnene er og bliver forældrenes. Sådan ønsker vi at det fortsat skal være, og derfor vil vi også have samarbejdet mellem skole og hjem styrket og indflydelsen øget. Derved kan vi også opnå en vis lokal toning af folkeskolen – jeg understreger en vis lokal toning af folkeskolen – inden for rammerne af nationale mål og niveauer.

Vi siger helt i flæng »folkeskolen« eller »den danske folkeskole«. I denne del af min tale vil jeg imidlertid godt bruge den sidste betegnelse, fordi det for Det Konservative Folkeparti er af meget stor vigtighed, at folkeskolen giver alle sine elever en dansk kulturbaggrund. Det betyder for os en indførelse i den danske litteratur, som den har udviklet sig fra om ikke Arilds tid så dog i hvert fald fra langt tilbage, og ikke blot den litteratur, der er skrevet siden anden verdenskrig. Det betyder kendskab til den danske sang- og salmeskat, til dansk historie, til dansk folkestyre, herunder de måder, vi nu udøver folkestyret på, og også den måde, vi i øvrigt inddrager befolkningen på. Jeg tænker her på vores udstrakte foreningsfrihed, støtte til foreninger og også på andelstanken osv., som er noget specielt dansk og et udtryk for den måde, vi gerne vil have folkestyret til at fungere på, og jeg tænker på kristendomsundervisningen som en del af den danske kulturbaggrund. Vi er meget indstillet på, at dette skal styrkes i en kommende folkeskolelov.

Folkeskolen er for alle børn og unge. Det Konservative Folkeparti er enig i, at folkeskolen skal give et tilbud til alle, men der skal naturligvis – sagt i en bisætning – være frihed for det enkelte forældrepar til at tage imod tilbudet.

Vi mener, at det, at folkeskolen skal være for alle børn og unge, kræver, at der tages hensyn til alle eleverne med deres forskellige evner, interesser og baggrunde, såvel praktiske, intellektuelle, religiøse, kulturelle som sociale, og hvordan man ellers kan opdele disse ting; det er et bredt spektrum for os. Vi mener, at dette bedst kunne tilgodeses gennem en niveaudeling af eleverne, som vi kender det fra tidligere tid, men vi er helt klar over, at det er der ikke og kan næppe heller skabes flertal for på denne side af årtusindskiftet. Derfor vil Det Konservative Folkeparti i denne sammenhæng nøjes med at arbejde for den størst mulige differentiering af niveauer og fagvalg.

[Eva Møller]

Det Konservative Folkeparti er, som jeg også har sagt mange gange før i debatter om folkeskolen og om uddannelse generelt, tilhænger af såvel interne som eksterne prøver, og vi ser dem gerne udviklet og videreudviklet. Når vi taler om prøver og eksaminer, er det ikke af den type, som jeg gik til som barn og ung, men nogle nyere og mere moderne, som netop er blevet udviklet og videreudviklet. Vi ser det gerne i flest mulige fag og på flest mulige niveauer. Vi finder, at det er en god måde at få samlet stoffet og få et overblik over det på, så det er vi meget varme tilhængere af – nok også varmere end forslagsstillerne bag de to beslutningsforslag – men vi vil gerne gå så langt, som det overhovedet er muligt.

Folkeskolens fornemste mål er set med vore øjne at meddele kundskaber og viden, og det tror vi bedst sker ved, at folkeskolens fag opretholdes. Vi tror, at de enkelte fag har forskellige metoder, arbejdsformer og traditioner, og vi mener, at eleverne har krav på at kende dem alle og har ret til at lære om dem alle, for det er vigtigt, at eleverne får så bred en baggrund som muligt.

Vi er derfor bange for en tilrettelæggelse i få fagområder, vi tror, at det blot vil bevirke, at alt bliver rodet sammen, men vi ønsker på den anden side ikke at afskære nogen skoler fra muligheden for at lave en fagopdeling. Det kunne være, at der var nogle, der så anderledes på det og var i stand til at få det til at fungere, og så skal de naturligvis have lov til det, blot de kan nå de samme mål, de samme niveauer, som vi i øvrigt har stillet op som rammer for folkeskolen. Vi ønsker det med andre ord ikke gjort til et krav, at man skal organisere fagene i få områder. Jeg har i øvrigt også svært ved at forstå, hvordan man, som mange gør, kan tale om tværfaglighed, hvis man ikke har nogen fag, for jeg kan ikke rigtig se, hvordan man så kan gå på tværs af fagene; men dette er naturligvis blot en lille sproglig kuriositet.

Det Konservative Folkeparti er enig i ønsket om at styrke danskundervisningen, og det fremgik også af det afsnit, jeg havde om de kulturelle rødder. Det samme gælder om fremmedprogsundervisningen, som vi også gerne ser styrket i et samfund, der bliver stadig mere internationalt. Vi ønsker også den praktisk/musiske dimension styrket, og vi vil gerne se, om vi kan finde en model herfor. Når jeg siger

»finde en model herfor«, hænger det sammen med, at jeg som de øvrige ordførere er klar over, at det er de fag, eleverne i vidt omfang fravælger, hvis de får muligheden for det, så det er altså derfor et spørgsmål om at finde den rette model, så vi styrker disse fag. Men jeg vil gerne understrege, at vi også ønsker andre fag som f.eks. – eller specielt skal jeg vel sige – historie, geografi, biologi og regning, matematik styrket. Jeg har ikke samtidig noget ønske om at lukke op for en stor pengepose. Jeg mener godt, at man kan styrke fagene gennem en ændret organisering, helt andre måder at læse fagene på, som nogle, der er klogere på det, kan finde frem til.

På baggrund af ovenstående bemærkninger vil jeg naturligvis arbejde positivt med de to forslag i udvalgsarbejdet, og det er også min hensigt at inddrage de elementer af forslagene – og det var som sagt mange – som jeg sætter pris på, i debatten om den nye folkeskolelov og i det forslag, vi ender med at vedtage – håber jeg i hvert fald – i bred enighed i løbet af dette år. Bemærk venligst, at jeg sagde i år, ikke i dette folketingsår.

Anders Mølgaard (V):

På linje med de tidligere ordførere vil det også være overvejende positive tillægsord, Venstre ønsker at knytte til de beslutningsforslag, der er fremsat af SF og Det Radikale Venstre, så i al almindelighed kan vi konstatere, at det er en god dag for vort folkestyre, og det vil nok betyde, at der ikke kommer mange linjer i Ekstra Bladet fra denne debat.

Jeg vil starte med at slå fast, at Venstre er positiv over for de fleste af de mål og intentioner, som præger beslutningsforslaget fra Det Radikale Venstre, nr. B 42, og jeg er også overbevist om, at mange af de radikale synspunkter vil blive lette at genkende i det lovforslag, som Folketinget en dag vil vedtage. Fordi enigheden er meget stor, vil jeg kun knytte nogle specielle kommentater til det første punkt – skolen som lokalt kulturcenter – og nogle få til resten.

Som bekendt er der 357 skoler, eller ca. en femtedel af landets skoler, der helt eller delvis har deltaget i udviklingsarbejdet med kulturcentertanken. Disse forsøg er faldet meget forskelligt ud, men slutrapporten, Kulturcenterundersøgelsen III, som blev udsendt i novem-

[Anders Mølgaard]

ber 1991, dokumenterer klart en række kvaliteter og gevinster ved at åbne skolen mere mod det omgivende samfund. Derfor vil vi naturligvis i Venstre støtte, at den enkelte skole får mulighed for at opprioritere netop denne side af skolen.

Med hensyn til næste afsnit i det radikale beslutningsforslag er enigheden også meget stor mellem Det Radikale Venstre og Venstre, når det drejer sig om undervisningsorganisering. Der står helt klart, at det skal organiseres, så børn og unge erfarer, at grundlæggende kundskaber er nødvendige videnområder. I Venstre er vi også positive over for at ophæve den begrænsning, der er i dag af, i hvilket omfang man kan lave ikkefagdelte undervisning, og jeg har også bemærket, at tidligere ordførere har givet udtryk for det samme synspunkt. Jeg synes også, det er glædeligt, at De Radikale er positivt indstillet over for at styrke sprogene, og at man bakker op bag den såkaldte 4-6-8-model.

Med hensyn til pkt. 3 er vi forhåbentlig alle sammen enige om, at skolens undervisning må tilgodese alle børns behov for at udvikle selvtillid, kreativitet, grundlæggende kundskaber og positive erfaringer med at lære, og der er heller ingen tvivl om, at man i den praktiske gennemførelse af undervisningen har store muligheder for at tilgodese de bogligt svage elever, men det kræver en høj grad af bevidsthed, specielt fra lærernes side. Et af midlerne er bl.a. en mere udbredt anvendelse af undervisningsdifferentiering. Venstre er også positiv over for at udvikle nye metoder til interne prøver gennem hele skoleforløbet, for det er såre fornuftigt. Om de synspunkter, som der er redegjort for under pkt. 4, 5 og 6 vedrørende klasselærerfunktion, forældresamarbejde og kontakt med skolens omgivelser, er enigheden stort set 100 pct., så det vil jeg ikke berøre mere. Alt i alt er vi overvejende positive over for hovedlinien i det radikale beslutningsforslag.

Så vil jeg gerne knytte nogle kommentater til SF's beslutningsforslag, nr. B 47, og jeg vil begynde med et par generelle kommentarer. Jeg synes, der er mange gode og relevante synspunkter skitseret i SF-forslaget. F.eks. skriver SF i bemærkningerne følgende, som vi synes er interessant og glæder os meget over:

»Folkeskolen skal fortsat være en skole for alle børn, en skole, hvor det er forskelligheden

og ikke ligemageriet, der er idealet.« »Det er vigtigt at vedkende sig at ville det demokratiske samfund ved at praktisere det.« Et både smukt og rigtigt princip! »Undervisningsdifferentieringen er det princip, der vil kunne garantere alle elevers læreprocesser ...« Også det synes jeg er præget af megen fornuft.

Disse overordnede målsætninger kan vi i Venstre naturligvis varmt støtte. Jeg synes også, som der tidligere er blevet sagt fra talerstolen, at det er positivt, at SF så kraftigt betoner den internationale dimension i folkeskolens indhold. Det er glædeligt, at SF vil pointere det, for det er noget, som vi skal prioritere højere i den debat, der bør være om folkeskolen i de kommende år.

Det er en kendsgerning, at Moder Jord krymper hver dag. De hastige teknologiske fremskridt inden for bl.a. telekommunikation og transportmuligheder har radikalt ændret proportionerne for tids- og afstandsforhold. Jeg tror, vi er mange, der f.eks. føler, at CNN-reportagerne fra Golfkrigen var lidt af et vendepunkt. Disse direkte tv-transmissioner af et af ofrene for Saddams krigsforbrydelser, nemlig den olieindsmurte skarv, der næsten gik rundt i stuen, og ørkensandet, som fæg op i kaffekoppen på kakkeltbordet foran tv-skærmen, var mildest talt nærværende.

Vi 5,5 milliarder verdensborgere er kommet tæt på hinanden. Større begivenheder i Afrika, Rusland, Kina osv. vil én dag berøre hver eneste danskers hverdag, derfor er det vigtigt, at vi åbner os mod omverdenen, og at skolen også gør det. SF skal have ros for, at man prioriterer netop den dimension så højt, men for at møde verden med åben pande og fordomsfrihed er det en forudsætning, at man kender sine egne rødder både litterært, religiøst og historisk, kender vores musik og sangskat osv., og deri er jeg fuldstændig enig med den konservative ordfører. Denne dobbelthed mellem det nationale og det internationale er også for os i Venstre fundamental, og jeg håber, at den vil præge en stor del af debatten i 1992.

Jeg synes også, der er grund til at inddrage synspunktet om udvikling af skolebiblioteker til medie- og kommunikationscentre i det videre arbejde, og jeg finder mange lighedspunkter imellem SF's og De Radikales tanker.

Med hensyn til bemærkningerne i afsnit 4, »Skolen og samfundet – i et aktivt samvirke«,

[Anders Mølgaard]

ville det måske være rart at få uddybet en bemærkning fra SF om, hvilke intentioner man fra SF's side har med hensyn til elevernes deltagelse i, som der står: »... projekter, hvor eleverne deltager mere aktivt i såvel andre danske som udenlandske lokalsamfunds arbejds- og livsformer.« Det lyder måske meget smukt og meget rigtigt, men jeg håber ikke, at det er noget med, at vi skal sende 7. klasser ½ år til Afrika og bygge fjerkræfarme for Danida, for så må jeg sige, at vi er ret skeptiske i Venstre, men ellers bør vi også positivt overveje, om det er noget, vi kan gøre i lidt større udstrækning end tidligere, og derfor spørger jeg: Hvilke projekter tænker SF konkret på?

SF ønsker også at sikre, at udviklingsarbejdet fortsætter efter 1992, og det kan vi naturligvis helt tilslutte os i Venstre, og som tidligere omtalt vil ministeren i sit lovforslag foreslå oprettelse af et nyt folkeskoleråd, der bl.a. skal rådgive om kommende udviklingsprojekter.

Alt i alt finder Venstre, at dette beslutningsforslag rummer mange fornuftige synspunkter, selv om vi naturligvis ikke er enige i alt, så overvejende positive ord til både SF og De Radikale for beslutningsforslagene.

Køpke Christensen (FP):

Det fremsatte beslutningsforslag nr. B 42 er så godt som fuldkommen overflødig, når man ser det i forbindelse med ministerens oplæg til folkeskolelov. Det, Fremskridtspartiet imidlertid ser som det værste ved både dette beslutningsforslag og oplægget til ny folkeskolelov, er, at begge forslagene koncentrerer sig om skolens indhold. Fremskridtspartiet mener ikke, at politikerne på Christiansborg er eksperter i pædagogik, og mener derfor ikke, at det er formålstjenligt, at politikerne og embedsmandsvældet skal eksperimentere med skolens indhold og metoder, uden at brugerne har noget af betydning at sige i forbindelse med processen. Ændringerne, som her bliver foreslået, vil i stedet for at føre skolen frem betyde, at skolesystemet vil fjerne sig mere og mere fra brugernes ønsker, og at niveauet, i det mindste når det gælder de grundlæggende kundskaber, fortsat vil være for lavt.

Der findes stadig i det danske samfund en meget stærk ideologisk modstand mod konkurrence mellem skoler, især fra lærerorganisationernes side, og der udtrykkes stor frygt for

uensartet kvalitet på skolerne. Deres argument står dog i skærende kontrast til den store forskel, der eksisterer mellem skolerne i dag i de offentligt styrede uddannelsesinstitutioner. Fremskridtspartiet er parat til at acceptere en større ulighed mellem skolerne, hvis det kan medføre et generelt højere niveau, end tilfældet er i dag, for vi er af den opfattelse, at det er vigtigt, at flere får adgang til en god skole, end at alle får en ensartet dårlig skole.

Det siger sig selv, at hvis systemet i det hele taget skal have nogen idé, skal den centrale politiske styring være meget svagere end i dag, først og fremmest af, hvordan skolerne organiserer sig, og hvilke undervisningsmetoder der benyttes. Den deregulering af skolerne, som Fremskridtspartiet ønsker, bør også omfatte undervisningens indhold, sådan at de eneste krav, der stilles, er dem, der sikrer, at offentlige midler bruges på det, de er beregnet til, nemlig relevant og god uddannelse af høj kvalitet. Men som følge af beslutningsforslagets kraftige fokusering på skolens indhold og ikke på skolernes muligheder for at skabe bedre undervisning gennem større frihed for skolerne vil Fremskridtspartiet gå imod dette forslag fra Det Radikale Venstre.

SF's forslag til folketingsbeslutning, nr. B 47, har efter vores opfattelse nogle interessante betragtninger om udvikling af folkeskolen. For det første finder Fremskridtspartiet, at det er det absolut bedste, at meget mere af ansvaret for driften lægges ud til de enkelte skoler og de enkelte lokalsamfund. Man skal imidlertid være opmærksom på, at man ikke får skabt reel indflydelse og reel medbestemmelse med det stramme økonomiske styringssystem, skolerne i dag er underlagt. Det er vældig godt at have nogle fine intentioner om et nyt og bedre skolesystem med selvstyre for de enkelte skoler, men hvis ikke rammevilkårene, altså finansieringen, ændres radikalt, hjælper de ikke.

Vort udgangspunkt er, at skolens problemer ikke er et resultat af manglende ressourcer, men derimod af, at markedskræfterne er sat ud af spillet på skoleområdet. Det er derfor, vi med glæde har bemærket, at udviklingen på skoleområdet ganske som inden for en lang række andre offentlige ydelser går mod øget decentralisering af ansvaret og øget brugerstyring.

[Køpke Christensen]

Et vigtigt punkt i denne udvikling er, at et stadig større ansvar for skolernes drift skal overlades til de enkelte skolers egne administrationer, men frihed for den enkelte skole må ses i sammenhæng med, at skolen også får ansvar, således at den kan disponere efter kundernes ønsker og behov. Uden denne »kunde-kontrol« vil decentraliseringen ingen virkning have. Eleverne, lærerne og forældrene skal i et samspil have langt større indflydelse på den enkelte skoles drift, både hvad angår undervisningens form og indhold.

I en internationalt spændende tidsalder er det naturligt, at skolernes undervisning for at skabe de bedst mulige forudsætninger for den danske ungdoms fremtid retter sig mere imod kulturer og kulturelle forhold, der ikke er hjemmehørende i Danmark, og i den forbindelse er det naturligt, at eleverne bliver gjort fortrolige med de muligheder, den nyeste teknologi giver for kommunikation og informationsformidling i øvrigt.

Fremskridtspartiet ser lige så positivt på SF's ideer om, at undervisningen i stigende grad skal sættes i relation til omverdenen og virkeligheden, men desværre kan Fremskridtspartiet ikke stemme for forslaget, som det foreligger her. Der er tre punkter, der ikke kan accepteres. Vi ønsker ikke, at der i offentligt regi skal oprettes hverken kulturcentre eller videreudviklingsråd, og vi vil heller ikke støtte, at skolebibliotekerne i fremtidens skoler skal være offentligt styrede medie- og kommunikationscentre.

Fremskridtspartiet er imidlertid ikke modstander af disse forskellige institutioners opgaver. Rent faktisk anerkender vi, at der består et behov for flere af disse instrumenter i skolesystemets udvikling, men de skal ikke skabes i offentligt regi. Vi skal ikke have lagt flere snærende bånd på skolerne, der langsomt, men sikkert er ved at blive kvalt i den offentlige kontrol. Netop disse institutioner, som SF af uransagelige årsager har taget med i beslutningsforslaget, vil efter Fremskridtspartiets opfattelse være decideret ødelæggende for de ellers så positive ideer, der til dels er indeholdt i forslaget.

Vi må erkende, at vi betragter situationen således, at man nu kommer med to beslutningsforslag, som mere eller mindre forplumrer debatten omkring oplægget til folkeskoleloven.

Man kortslutter simpelt hen den debat, som vi gerne skulle have så åben og bred som muligt, og det er vigtigt, at befolkningen bliver hørt i denne sag, da loven forhåbentlig skal kunne gælde i mange år fremover.

Så stort set kan Fremskridtspartiet umiddelbart ikke støtte de to beslutningsforslag, vi taler om i dag, i hvert fald ikke Det Radikale Venstres.

Lysholm Christensen (KRF):

Jeg vil straks søge optagelse i kredsen af de forenede folkepartier for nu at benytte den konservative ordførers udtryk. Det er nogle gode forslag, der her er lagt på bordet. Det er godt, at der er nogen, der spiller med. Det er store og omfattende love, vi skal i gang med omkring hele folkeskoleområdet, og derfor er det vigtigt, at der kommer nogle gode udspil i god tid forud for selve lovarbejdet. Så jeg vil gerne sige tak for beslutningsforslagene, både Det Radikale Venstres og SF's.

Når man sidder og lytter til debatten, får man det indtryk, at vi allerede er i gang med den store debat om forslaget om ændring af folkeskoleloven. Det har jeg nu ikke forberedt, men jeg vil godt knytte nogle kommentarer til de forslag, som vi behandler her.

Udgangspunktet for det radikale forslag er jo det forsøgs- og udviklingsarbejde, der nu har fundet sted igennem nogle år, og som har været meget spændende og lærerigt. Vi har fået meget godt for de penge, der blev bevilget, og derfor synes jeg ligesom andre ordførere, at vi skal passe på. Vi må ikke få for travlt med at gennemføre en lovændring, før vi kan nyttiggøre resultaterne af forskningsarbejdet. Vores melding på det punkt er altså, at vi gerne medvirker til gennemførelse af en ny folkeskolelov engang i løbet af 1992, men vi finder det ikke realistisk, at det kan ske allerede i denne samling.

Jeg vil godt sige lidt om nogle af de enkelte punkter i det radikale beslutningsforslag. Det er vigtigt, at vi stadig arbejder videre med tanken om lokale kulturcentre. Jeg har set mange spændende resultater af forsøg på det område, og det er vigtigt, at vi fortsætter arbejdet. Der er virkelig lovende muligheder i det, og det er en tanke, vi ikke sådan bliver færdig med, det er noget, der skal vokse, gro og fortsat udvikles fremover.

[Lysholm Christensen]

Når det gælder undervisningens faglige indhold, er forslaget inde på, at vi skal have nogle bredere fagområder. Det kan også være udmærket, men jeg er dog lidt betænkelig ved at sprede det over for stort et område. Jeg så hellere, at man tværtimod gik lidt i den modsatte retning og koncentrerede undervisningen på de traditionelle fagområder i højere grad, end det er tilfældet nu. Det behøver ikke at forhindre, at man laver nogle tværfaglige undervisningsforløb, men i øjeblikket tror jeg at grænserne er flydt for meget ud.

Det foreslås, at de praktisk-musiske fag skal være obligatoriske for alle klassetrin, og det var da ønskeligt, hvis vi kunne finde ressourcer til det, men samtidig skal der også ske en styrkelse af dansk- og fremmedsprogsundervisningen. Så langt tror jeg simpelt hen ikke, at hverken elevernes tid eller pengene rækker. I første række vil jeg nok sige, at vi skal styrke dansk- og fremmedsprogsundervisningen, selvfølgelig også gerne det praktisk-musiske fagområde, men ligefrem udstrække det til alle klassetrin – det tror jeg ikke vi kan finde hverken tid eller penge til.

Selvfølgelig skal skolen være en skole for alle børn, og der er fortsat brug for en indsats over for især de svage elever, stadig brug for forsøgsarbejde, så vi kan finde nye måder at hjælpe disse elever på. Jeg tænker i denne forbindelse med lidt gru på de annoncer, som vi kan se i dagspressen fra tid til anden, hvor en organisation, som kalder sig F.E.G.U.-skolerne, tilbyder en eller anden vidunderkur, som kan hjælpe dem, som ikke har lært at stave og skrive osv. Det er vigtigt, at skolen fremstår som en skole, der kan yde en effektiv hjælp, også til de elever, der har særlige vanskeligheder, så ikke fristelsen til at gå ud på det tvivlsomme marked bliver for stor.

Vi skal naturligvis have interne prøver og eksamener i skoleforløbet, det er helt i orden, at man afprøver elevernes kundskaber på en eller anden måde. Men jeg kan ikke rigtig forstå det forslag, der er sendt ud til høring omkring folkeskoleloven, hvor man giver mulighed for, at skolebestyrelserne kan begynde at sætte tal på ryggen af eleverne allerede i underskolen. Det tiltaler mig i hvert fald ikke. I den forbindelse kan jeg ikke lade være med at nævne en spændende ting, som jeg kan huske fra min barndom. Det drejer sig om en grund-

vigsk friskole, hvor man selvfølgelig ikke kendte til prøver og karakterer, men der skulle jo en vis form for bedømmelse til, det syntes eleverne alligevel var udmærket, så det højest opnåelige på den skole var $3\frac{1}{3}$ gange bravo! Det var da faktisk meget sjovt, og jeg tror egentlig, at kreativiteten hos lærerne nok skal finde nogle forskellige brugbare udtryk for bedømmelse af arbejdet, uden at man nødvendigvis skal bruge en 13-skala i underskolen.

For os er det ligeledes vigtigt, at enhedsskolen bliver bevaret, og de ting i forslaget, der handler om skolebiblioteker, klasselærere og forældresamarbejde, synes vi også er udmærket.

Når vi nu er i gang med at snakke folkeskolelov, kan jeg ikke lade være med at nævne en ting, der ikke står noget om i disse to beslutningsforslag, nemlig formålsparagraffen. Vi synes ikke, den formulering, vi nu har arbejdet med siden 1975, er særlig heldig. Den går jo på, at det er umuligt at ophøje nogen værdier til at have mere gyldighed end andre; man fik knæsat en slags pluralisme. Men for os at se er det blevet til værdirelativisme i stedet for. Alting bliver forvirret, og børnene bliver rodløse, hvis der ikke er nogen, der tør pege på nogle faste værdier, et sikkert ståsted.

Derfor er et af vore ønsker, at formålsparagraffen igen får en formulering, som understreger de kristne værdier. Der kunne holdes et helt foredrag om det, men jeg kan illustrere det ganske kort med en ordveksling, jeg hørte her nede i salen for lidt siden, hvor et medlem brugte udtrykket et judaskys. Jamen hvem forstår det udtryk, hvis ikke man har styr på sin bibelhistorie? Der kunne siges langt mere om de kristne værdier, det ved jeg, men det tillader tiden ikke. Men det er noget af det, vi vil prøve at arbejde for, når vi skal revidere loven.

Når det drejer sig om beslutningsforslaget fra SF, vil jeg sige, at det også indeholder mange gode tanker. Jeg hæfter mig især ved den internationale dimension, det er et fint perspektiv, og jeg kunne ønske, det vil få indflydelse på udformningen af lovforslaget, lige så vel som nogle af tankerne fra det radikale forslag. Vi synes, det er fint, at der her bliver spillet ud med nogle gode ideer til den lovrevision, vi skal i gang med senere; vi har allerede fået nogle pejlemærker, som vi kan køre videre efter, og det er udmærket.

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg er jo i den situation, at jeg kan takke såvel ministeren som samtlige ordførere på nær én for en meget positiv og, synes jeg, konstruktiv modtagelse af beslutningsforslaget og de tanker og ideer, der lå bag beslutningen om at fremsætte det.

Jeg skal senere vende tilbage til de enkelte ordførere, men jeg vil godt sige til undervisningsministeren, at jeg selvfølgelig med særlig interesse har noteret mig, at ministeren har taget meget positivt imod Det Radikale Venstres beslutningsforslag, som er en opfølgning af udviklingsprogrammet for skolen og skolen som lokalt kulturcenter. Jeg opfatter det således, at ministeren har anerkendt en række af de synspunkter om fremtidens skole, som vi har gjort gældende fra radikal side, og som vi jo ikke mindst har uddraget af de erfaringer, som vi har kunnet registrere i forbindelse med udviklingsarbejdet.

Ministerens positive holdning kom også til udtryk i vort bud på proceduren, nemlig at vi først og fremmest skal give os den fornødne tid til lovbehandlingen. Dermed mener jeg ikke en forhaling, vi skal ikke trække arbejdet i langdrag, bestemt ikke, men først og fremmest sikre grundighed og give de mange, som virkelig har engageret sig i arbejdet med at udvikle skolen, mulighed for at ytre sig og gøre deres indflydelse gældende.

Jeg er altså meget glad for ministerens tilkendegivelser her i dag og opfatter det også sådan, at ministeren har bøjet af fra den tilsyneladende kollisionskurs, ministeren var ude på for ikke så forfærdelig længe siden. Det gælder både i spørgsmålet om udviklingsarbejdernes betydning for skolen og lovgivningsarbejdet, og det gælder altså også i spørgsmålet om tidsfaktoren for det videre forløb. Ministeren har vel ikke drejet rundt på en tallerken, det ville være forkert at sige, men ministeren har reageret meget fornuftigt og konstruktivt, synes jeg.

Undervisningsministeren gjorde sig også den overvejelse, om vi, hvis vi giver os den fornødne tid, i hvert fald bør arbejde i et hurtigere tempo, når det gælder enkeltheder i forslaget. Ministeren nævnte f.eks. ændrede vilkår for fremmedsprogsundervisningen, og det er da sikkert rigtigt, at det er en af de sager, der trænger sig på, men jeg vil advare imod, at vi skiller tingene ad. Jeg tror, vi skal anstrenge os

for at få en helhed ud af tingene. Det lægger selvfølgelig også et pres ikke bare på ministeren, men sandelig også på os andre, for at leve op til et sådant overordnet synspunkt.

Ministeren var faktisk positiv over for alle punkter i beslutningsforslaget, og det kan jo næsten ikke være bedre, når jeg tænker på, at ministeren nu for alvor skal i gang med at udforme lovforslaget.

Jeg er glad for, at det er tilkendegivet, at vi skal have en lovhjemmel, der kan sikre kulturcentervirksomhed. Det er selvfølgelig mest en formel betragtning, men den er jo nødvendig, hvis meget af det skal lykkes, som vi har set undervejs i de senere år. Bredest set må man selvfølgelig erkende, at lige netop ideen med kulturcentervirksomheden kan man jo ikke lovgive om i paragraffer, det kommer an på, om der er engagement, holdninger og vilje til stede. Vi har set, at det er tilfældet, og nu er det altså også ministerens opfattelse, at vi gennem en lovændring skal give mulighed for, at der kan ske en videreudvikling fremover.

Når det gælder det faglige indhold af skolens undervisning, forstår jeg også, at vi er enige meget langt, nemlig i spørgsmålet om at formulere sig i bredere fagområder. Og jeg er også enig med ministeren i, at det betyder ikke, at man skal svigte på det faglige felt. Ikke mindst gælder det for uddannelsen af folkeskolelærerne, de skal selvfølgelig have det faglige fundament i orden, for ellers kan de slet ikke magte den tværfaglige undervisning, hvor den viser sig nødvendig, og det var ministeren vist også inde på. Jeg opfatter det især sådan, som også flere ordførere var inde på, at det også er et spørgsmål om at organisere skolens daglige undervisning på en anden måde, hvor man kan gå på tværs af faggrænserne, men ikke svigter det faglige element. Det stiller krav til lærerne, som jeg allerede har sagt, særlig til klasselæreren, for sådan som jeg opfatter det, får han et særligt ansvar for, at klassen når de mål, som de nu engang er formuleret i skolens undervisningsplan.

Ministeren var også meget positiv over for tanken om at forstærke indsatsen, når det gælder de kreative, praktiske og musiske elementer i skolen, og der blev bl.a. henvist til, at regeringen særlig overvejer at give faget musik en ekstra time i 6. klasse. Kan vi få plads til det, har jeg bestemt ikke noget imod det, men mit

[Ole Vig Jensen]

budskab gik mere på, at når vi fremover kan give råd og vejledning til lærerne og skolerne, må vi sikre, at undervisningen tilrettelægges således, at de kreative, praktiske og musiske elementer virkelig får en plads i hele skoleforløbet i alle klasserne, ikke bare som enkeltstående fag. Hvis vi ville styrke fagene yderligere, hvad man kunne have meget sympati for, kan vi jo ikke få plads til det på skoleskemaet, sådan er det jo.

Så er der den del af forslaget, der går på, at skolen skal være skolen for alle børn. Det lyder måske lidt for selvfølgeligt og kan let blive en floskel, men det er jo ingenlunde tilfældet, selv om ministeren måske har opfattet det sådan. Der ligger heri en stærkere forpligtelse til at sørge for, at skolens svagere elever – og det er jo ikke mindst dem, som er mindre motiverede for den boglige skole – får nogle flere muligheder. Vi skal i højere grad, og jeg vil endda sige fuldt ud, respektere de evner og talenter, som denne gruppe børn møder frem med i skolen. Frem til i dag har de ikke fået de udfordringer, som de faktisk har krav på, men når de får dem, kan de i virkeligheden gennemgå en udvikling, som bliver til stor gavn for dem, både i øjeblikket og i deres senere voksentilværelse.

Jeg var også glad for ministerens tilkendegivelse omkring et initiativ, som jeg tidligere har taget for den gruppe elever, der har forladt folkeskolen, men har fået nogle muligheder i form af efterskoleophold og andre lignende tilbud. Det er den gruppe, vi kalder de sent udviklede, og jeg håber, at vi måske på et senere tidspunkt kan skabe endnu bedre muligheder for dem.

Så er der spørgsmålet om prøver og karakterer. Her var ministeren helt indstillet på, at vi skal søge at udvikle interne prøver, hvor vi giver både eleverne, forældrene og lærerne muligheder for bedre at følge med og afprøve, hvor langt man er kommet, om man når skolens mål og de mål, man i øvrigt selv har sat sig. Ministeren var særlig glad for, at vi i det radikale forslag også sagde, at der skulle være mulighed for at aflægge en afsluttende prøve, hvis eleverne ønsker det. Men jeg vil gerne føje til, for at det ikke skal misforstås – og det har jo også forbindelse med den konference, der snart skal komme, som ministeren annoncerede i dag – at vi også skal overveje at tilrettelæg-

ge nye prøveformer, der i højere grad har tilknytning til skolens daglige undervisning og ikke mindst giver mulighed for, at man undervejs kan prøve sig selv af og gøre sit standpunkt bedre, når det er ønskeligt og nødvendigt.

Når jeg i dag er meget skeptisk over for og nærmest imod de afsluttende prøver, skyldes det, at det er for sent at forbedre sit standpunkt, når man opdager, at det er gået dårligt. Vi må finde veje til at give de muligheder på et tidligere tidspunkt, og derfor har jeg forventninger om, at vi får udbytte af den konference – eller måske endda flere – som skal afholdes i den kommende tid.

Det bliver ikke muligt at svare på det hele, hverken til ministeren eller ordførerne, så jeg springer til spørgsmålet om skolebiblioteker, som vi har lagt nogen vægt på, og som SF lægger mindst lige så megen vægt på, og det er jo godt. Ministeren er ikke uenig, men taler i stedet om skolebiblioteksfunktionen. Det har jeg ikke noget imod i den forstand, at hvis det er hensigtsmæssigt og praktisk muligt at organisere biblioteksvirksomheden på folke- og skolebibliotekerne i en enhed, der tilgodeser formålene på begge områder, er det helt i orden. Jeg har set adskillige gode fællesbiblioteker, især når de lå på skolen, må jeg tilføje. Men jeg tror, at skolebiblioteksfunktionen kun kan løses tilfredsstillende i den fremtidens skole, som vi ser for os, hvis den rent fysisk hører hjemme på skolen, men dér skal folkebiblioteket selvfølgelig være hjertelig velkommen, som det allerede kendes adskillige steder.

Klassens time omtalte ministeren også, og vi er for så vidt ikke uenige i, at formålet med klassens time synes ikke at være opfyldt, sådan som vi vel havde forestillinger og forventninger om. Men ideerne og intentionerne bag indførelsen af klassens time er jo stadig gældende, og derfor tror jeg, at hvis vi kunne blive enige om at afskaffe klassens time i den nuværende form, men bevare tiden i tilknytning til en styrket klasselærerfunktion, kan vi nå noget mere og bruge ressourcerne bedre. Vi kan måske endda ad den vej også hente ressourcer til en særlig indsats på andre områder, det vil jeg ikke være afvisende overfor.

Og så vil jeg gå over til at svare ordførerne. Jeg har allerede nævnt, at fru Pernille Forchhammer var meget positiv, og det vil jeg gerne

[Ole Vig Jensen]

takke for. Fru Pernille Forchhammer gjorde særlig én ting gældende, nemlig at når vi taler om, at skolen skal være alle børns skole, menes der ikke hermed en styrkelse af specialundervisningen eller en udskilning af elever til specialundervisning i videre udstrækning. Det gælder snarere tværtimod om at indrette skolens dagligdag og virke sådan, at der er plads til alle børn, som jeg allerede har omtalt, men jeg synes, det var godt at få præciseret det. Det betyder jo ikke, at der ikke stadig væk er behov for specialundervisning i et vist omfang, men vi skal bruge ressourcerne anderledes og bedre, og det mener jeg også vi i den kommende tid kan udlede af resultaterne af de udviklingsarbejder, der har været.

Fru Pernille Forchhammer slog også et slag for en gammel sag, nemlig stemmeret til elever og medarbejdere i skolens bestyrelse. Lad os se på det. Vi har jo taget en diskussion om det ved adskillige lejligheder, men det er da meget naturligt, at spørgsmålet rejses og indgår i vore videre overvejelser. Det må vi kunne finde en løsning på.

Så gjorde Socialdemokratiets ordfører også gældende, at nu gælder det om at anlægge en helhedsvurdering i forhold til de erfaringer og evalueringer, vi kender. Det synes jeg er meget rigtigt, og det er vel også derfor, at vi trods alt skal give os tid til at afvente den endelige, sammenskrevne rapport, som jeg kalder den. At nedsætte en kommission, som skal foretage det arbejde, er jeg mere skeptisk over for, men vi må selvfølgelig høre lidt om, hvad ideen er i det. Men med den indstilling til kommissioner in mente, som Socialdemokratiet i de seneste dage har givet udtryk for i andre sammenhænge, kunne det let medføre, at man forhaler arbejdet, tiden går, der sker ikke rigtig noget, og det tror jeg ikke nogen af os ønsker i denne sag, heller ikke Socialdemokratiet. Så vi finder også fodslag her, tror jeg.

Fru Eva Møller var også meget konstruktiv i sine bemærkninger, om end fru Eva Møller måtte erkende, at det ikke var muligt at genindføre en niveaudeling. Det er jo en erkendelse, som vi kun kan tage pænt imod, det synes vi bestemt heller ikke tiden er inde til. Der er altså enkelte områder, hvor fru Eva Møller ikke var enig med os, men ellers var man klar til at gå ind i et konstruktivt arbejde for at nå et mål, forstod jeg. Og det er interessant, fordi Det

Konservative Folkeparti jo ikke har været med i de sidste 10 års – kan vi vel godt tillade os at sige – ganske store og brede skoleforlig. Det synes jeg ville være velkomment, og fru Eva Møller lagde selv op til, at det skulle være muligt. Fru Eva Møller ville gerne styrke fagene – javel, men problemet bliver selvfølgelig fagtrængslen. Men at gå den vej, som fru Eva Møller anviste, nemlig at omorganisere, læse på andre måder og på tværs af faggrænser osv. er selvfølgelig også en mulighed.

Nu løber tiden stærkt, men de to næste ordførere, hr. Anders Mølgaard og hr. Kørpe Christensen, behøver jeg heller ikke at sige så meget til. Men for ikke at slå dem i samme hartkorn var hr. Anders Mølgaard jo næsten uforbeholden i sin tilslutning til alt, hvad der lå i det radikale beslutningsforslag. Udtrykket 100 pct. blev faktisk brugt et par gange, og hr. Anders Mølgaard bebudede, at regeringens forslag vil afspejle mange af de tanker, holdninger og forslag, som vi har tilkendegivet i vort forslag. Det kan jeg kun sige tak for.

Hr. Kørpe Christensen var derimod den eneste af ordførerne, som ikke kunne tilslutte sig beslutningsforslaget, og det vil jeg selvfølgelig blot notere og sige, at det er jo ærgerligt for Fremskridtspartiet.

Til hr. Lysholm Christensen vil jeg gerne sige tak for tilslutningen. Jeg har sagt noget om de kreative praktisk-musiske fags placering, og hvordan vi skal bestræbe os for at få placeret dem stærkere. Og til det spørgsmål, som hr. Lysholm Christensen rejste vedrørende formålsparagraffen, kan jeg kun sige, at vi diskuterer selvfølgelig alle de spørgsmål, der rejses, det manglede bare! Jeg har dog stiltfærdigt advaret imod, at vi tager en stor diskussion om formålsparagraffen, for erfaringsmæssigt kører diskussionen af sporet, og så ender vi netop med en kommission eller noget lignende, og det mener jeg ikke er klogt.

Jeg vil gerne slutte med at sige tak for den gode tilslutning, og jeg vil også benytte denne lejlighed til at sige, at det er en lykke, at de mange i skolen og omkring skolen, der tog udfordringen i 7-punkts-programmet op, nu har givet os et så vigtigt bidrag til det videre arbejde.

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

Gennem debatten i dag har vi fået bekræftet

[Hanne Thanning Jacobsen]

ministerens afsluttende, flotte sætning om, at historien ikke standser med os. Nej, det lyder jo nærmest, som om den begynder forfra, og det skal jeg da glæde mig uendeligt over.

Jeg vil gerne sige tak til ministeren for repetitionen af indbydelsen til måske den første af en række konferencer – hvem ved, hvilke områder ministeren kan blive kreativ på – om de emner, som vi ved at udviklingsprogrammet har sat til debat. Jeg ser frem til den 3. februar, også ud fra hr. Ole Vig Jensens bemærkninger om den opfattelse, som både Det Radikale Venstre, Socialdemokratiet, SF og andre – herunder ministeren – har om ønsket om og nødvendigheden af at blive kloge på, hvordan vi kan udvikle nogle fremtidsrettede og i hvert fald tidssvarende prøver i folkeskolen.

Jeg siger tak for den rosede omtale af nogle af de overskrifter, som åbenbart har inspireret ministeren til det videre arbejde, og jeg glæder mig til at debattere – det var det, ministeren mest kredsede om – hvordan vi kommer videre, på hvilken måde folkeskolens videreudviklingsråd, eller hvad det nu kommer til at hedde, skal arbejde, i hvor høj grad der skal pædagogiske eksperter med, eller om de skal arbejde i underudvalg. Det bliver et led i den kommende diskussion, og det kan blive spændende.

Til fru Pernille Forchhammer vil jeg sige tak for de positive ord, der faldt om SF's beslutningsforslag. Jeg er selv meget optaget af punkt 1 i vores program om undervisningens indhold og organisering, af at medvirke til en bredere forståelse af ordet internationalisering, som i de senere års folkeskoledebat har været en lille smule u håndgribeligt ud over det at styrke sprogundervisningen i folkeskolen, så jeg er selvfølgelig glad for rosen. Jeg tror, vi kan få en god diskussion i det videre arbejde om en bredere, en videre ramme for vores forståelse af dette udtryk.

Fru Pernille Forchhammer satte fokus på det, der har været problemet for os alle i denne proces, nemlig at rapporterne først er ved at løbe ind nu. En del af os havde i går den store fornøjelse at være med ved Danmarks Lærerskoles præsentation af 14 rapporter, jeg tror næsten, det må være halvdelen af dem. De så spændende ud, og jeg ser frem til at få lejlighed til at kigge i dem som ordfører på området her. De er jo ikke nået Folketinget endnu.

Jeg ser også frem til det, som undervisningsministeren vist lidt impulsivt – ordet ligesom faldt ud af munden – kaldte drøvtyggerrapporten. Der er jo ikke nogen tvivl om, at de mennesker, som har arbejdet i Udviklingsrådet i de 4 år, har fået en stor indsigt og kan yde os politikere en god rådgivning med hensyn til alt, hvad udviklingsprogrammet har lært dem. Så derfor ser jeg faktisk frem til – og så lad mig bruge det pæne udtryk – den samlede rapport, som vi kan forvente færdig omkring den 1. maj, tror jeg.

Til fru Eva Møller vil jeg sige tak for bemærkningen om de forenede folkepartier. Nu må vi jo se, hvor langt det kan holde, når vi kaster os dybere ind i diskussionen.

Fru Eva Møller skitserede den skole, som jeg har hørt hende skitsere før, men jeg hører også fru Eva Møller sige nogle nye ting, som jeg er glad for. Også det vil vi gå videre med i udvalgsarbejdet.

Tak til hr. Anders Mølgaard, som tager fat om det, som vi også har ment var et problem, og som også er et led i forståelsen – for os er ordet internationalisering. Hr. Anders Mølgaard brugte vist et fint udtryk, der hedder »Moder Jord skrumper«, og også den del af det skal jo med i debatten om, hvad vi forstår ved det internationale.

Jeg er også meget enig i hr. Anders Mølgaards fremhæven af dobbeltheden, som ligger i det at styrke de danske rødder set i relation til den kommende tids internationalisering.

Så stillede hr. Anders Mølgaard mig et konkret spørgsmål, nemlig hvilke intentioner SF havde med punkt 4, som hedder »Skolen i aktivt samvirke med det omgivende samfund«. Jeg er glad for, at hr. Anders Mølgaard trak det barske eksempel frem og spurgte, om det skal betyde, at 7. klasse skal sendes til Afrika i et halvt år for Danida. Nej, det var ikke lige, hvad jeg havde forestillet mig. Jeg havde forestillet mig, at den viden, som også børn og unge skal have om andre lokalsamfund, må erhverves ved at bevæge sig i en cirkel hen i næste kommune, hen i næste amt, hen i næste region i Danmark, alt efter elevernes alder, for at arbejde sammen med nogen om noget for derefter at lære et andet lokalt samfund at kende.

Og så kunne jeg godt forestille mig, når man nåede 10. klasse, at man kunne tage på lejrskole f.eks. i 14 dage til et andet land – hvad der

[Hanne Thanning Jacobsen]

ikke har været usædvanligt – men med det for øje, at man får indblik i, hvordan et andet lokalsamfund i et fremmed land fungerer – at man ikke kun kommer der som en turist, der skal se seværdigheder. Det er noget af den tankegang, der ligger bag det punkt.

Til hr. Kørpe Christensen siger jeg tak, selv om jeg kan have min tvivl, om vi kan nå til enighed, når vi går ind i en nærmere debat om, hvordan folkeskolen skal se ud i fremtiden, men det vil vise sig.

Nogle af de udtryk, som hr. Kørpe Christensen brugte heroppefra, får mig til at gyse en lille smule, f.eks. »at vi skal disponere efter kundernes ønsker«, sådan tror jeg, der blev sagt, og »der skal være en vis kundekontrol«. Det er ikke noget, der står i SF's ordbog. Hr. Kørpe Christensen har selvfølgelig lov til at bruge dem, og vi ser frem til, at også hr. Kørpe Christensen vil tage del i den kommende debat.

Må jeg til hr. Lysholm Christensen sige tak for de pæne ord. Jeg er glad for, at hr. Lysholm Christensen gjorde opmærksom på, at de svage i skolen og fortvivlede forældre til de svage i skolen kan blive udsat for meget pression fra mange sider. Vi har igennem de sidste årtier set tilbud på den endelige og den lykkelige løsning på problemet med læsevanskeligheder på en lang række måder. Og jeg må indrømme, at jeg altid er skeptisk, når nogen har sandheden, hvilket også vil kunne ses af mine bemærkninger om folkeskolen generelt. Jeg er glad for, at vi fik trukket det frem i denne debat. Sagerne er ikke så enkle, som nogle guruer somme tider kan fremstille dem.

Formålsparagraffen vil jeg slutte med. Jeg er også meget optaget af, hvordan formålsparagraffen ser ud. Jeg har udtrykt stor tilfredshed med den folkeskoleformålsparagraf, som vi fik lavet i 1975, men jeg er villig til at gå ind i en debat om det, navnlig set på baggrund af de ting, vi selv har fremhævet i vores beslutnings-

forslag omkring den internationale forståelse, omkring demokratiforståelse. Jeg tror, vi – og nu vil jeg henvende mig til ministeren til sidst – skal have en lille diskussion igen om, hvad vi alle sammen lægger ind i ordet alsidighed.

Men lad det komme. Tak for en god eftermiddag, hvor jeg føler, at vi har fået bekræftet hinanden i, at området her er af en sådan karakter, at det er vigtigt for os alle at være med i den videre proces. Jeg vil være åben og lyttende, og ud fra det, jeg kunne høre i dag, er alle villige til at være det samme, og det er en god start på den kommende debat.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 23. januar 1992, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 17.06